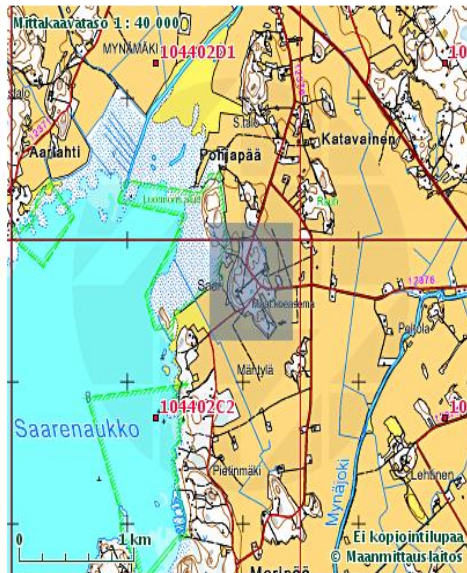

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Tutkimuskohde	Mynämäki (Mietoinen) Saaren kartano
Tutkimuksen aihe	Historiallisen ajan arkeologinen inventointi ja koetutkimukset
Kohteen ajoitus	1200-1800 -luku
Peruskartta	104402
Yhtenäiskoordinaatit	6735355, 3218726
Maanomistaja	Koneen säätiö
Tutkimuslaitos	Turun yliopisto, arkeologia, SuVi-projekti
Kaivauksenjohtaja	FT Kari Uotila
Kenttätyöaika	1.5.-15.12.2009 ja 15.5.-30.10.2010
Tutkitun alueen laajuus	koekaivaukset n. 15 neliötä; valvotut putkikaivannot n. 300 neliötä, inventoitu alue n. 3 ha, peltopoiminta n. 1.1 ha.
Tutkimusten kustantaja	Koneen säätiö
Tutkimuskustannukset	10 000 €
Löydöt	-
Löytöjen talletuspaikka	-
Mustavalkonegatiivit	-
Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit sekä raportit	Uotila 2007. Saaren kartanon arkeologiset tutkimukset v. 2007. Uotila 2008. Saaren kartanon arkeologiset tutkimukset v. 2008.
Aikaisemmat löydöt	
Kaivauskertomuksen sivumäärä	
Liitteet	Yleiskartta
Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka	Museovirasto, rakennushistorian osasto, Helsinki

Mietoisten Saaren kartanon sijainti yleiskartalla. (Maanmittaushallituksen karttapohja).

Tiivistelmä

Mietoisten (Mynämäen) Saaren kartanon arkeologiset koetutkimukset ja rakennusarkeologiset tutkimukset v. 2009 ja maastoinventoinnit 2010.

Mynämäen Saaren kartano siirtyi v. 2006 Koneen säätiölle. Yksi osa laajempaa tutkimushanketta oli kartanon alueen vanhimman historian tutkimukset. Vuonna 2009 jatkettiin tutkimuksia Muurimäen alueella, josta saatiin esiin säilyneitä laasti+tiilirakenteita. Päärakennuksen pohjoispuoleisessa rinteessä kaivettiin esiin kiviperusteisen rakennuksen osia. Lisäksi tehtiin koekuoppia ns. Muuntajamäen alueelle ja Muurimäen itäpuoleisella peltoalueella tehtiin peltopoiminta.

Vuonna 2010 tutkimukset rajoittuivat maastoinventointeihin, erilaisten kaivantojen valvontaan ja erityisesti vuoden 2011 koekaivausten suunnitteluun.

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT PERUSKARTTAKOPIO TIIVISTELMÄ

1. Johdanto	1
2. Muurimäen alue	1
3. Päärakennuksen pohjoispuoleinen alue	2
4. Muuntajamäen alue	2
5. Kartanon pihapiirin kaivuutyöt	2
6. Yhteenveto	3

Liite 1. Kartta vuosien 2009-2010 tutkimuskohteista

Mynämäen Saaren kartano -
arkeologiset koetutkimukset ja rakennusarkeologiset tutkimukset v. 2009-2010.

FT Kari Uotila
Turun yliopisto / arkeologia
SuVi-projekti

Johdanto

Mynämäen kunnassa oleva Saaren kartano siirtyi v. 2006 Koneen säätiölle. Tuolloin käynnistettiin laajempi kartanon historiaan keskittynyt tutkimushanke, jonka yksi osa on kartanon alueen vanhimman historian ja arkeologisen tutkimustilanteen selvitys ja alueella tehtävät pienimuotoiset koekaivaukset.

Saaren kartanossa jatkettiin arkeologisia tutkimuksia v. 2009 useissa eri kohteissa kartanon pihapiirissä ja lähialueilla. Kaivaukset olivat pienimuotoisia koekaivantoja jotka pysäytettiin ensimmäiseen todettuun rakenteeseen tai selvään kulttuurikerrokseen. Osittain tämän vuoksi kaivauksissa ei saatu yhtään esinelöytöä. Tutkimuksissa noudatettiin historiallisen ajan arkeologian yleisiä käytäntöjä. Mittaustöissä käytettiin alueella olevia tunnettuja kiintopisteitä. Vuoden 2009 osalta kenttätöistä ja mittauksista vastasivat allekirjoittanut ja FM Markus Kivistö (Muuritutkimus ky) ja vuoden 2010 osalta allekirjoittanut. Saaren kartanon tutkimuksiin osallistui vuosina 2009 ja 2010 Seinäjoen ammattikorkeakoulun rakennuskonservointikurssilaisia ja vuonna 2010 Turun yliopiston arkeologian oppiaineen rakennusarkeologian kurssilaisia. Molemmat opiskelijaryhmät dokumentoivat päärakennuksen kellarikerroksen rakennusosia.

Tutkimukset keskittyivät kolmelle alueelle, joista jo aikaisemmin oli tutkittu ns. Muurimäen suurikokoista rauniota. Toisena kohteena oli päärakennuksen pohjoispuoleinen rinne, jossa oli jo aikaisempina vuosina havaittu rakennusten perustuksia ja kellareita. Kolmas alue oli varsinaisen kartanon alueen reunalla oleva ns. Muuntajamäki, jonka maanomistaja vaihtui v. 2009 kuluessa ja esiin tuli mahdollisuus mäen alaosan raivaamisesta pelloksi. Alueelle tehtiin koekuoppia, joista havaittiin vain peltokerroksia. Eri tutkimuskohteet on nimetty yleiskarttaan alue 901-909 nimillä.

Lisäksi dokumentoitiin kartanon pihapiirin itäosassa ollut kellarirakennus, johon tehtiin talvikauden 2009-2010 kuluessa muurinkorjaustyö jossa yhteydessä osittain sortunut sisäseinien tiilirevetointi uusittiin ja seinät slammattiin. Samoin otettiin esiin rakennuksen alkuperäinen kivilattia.

Vuonna 2010 osallistuttiin alueen kasvillisuusinventointiin ja tehtiin pienimuotoisia inventointihavaintoja, jotka olivat pohjatöitä v. 2011 koekaivauksille. Varsinaisia arkeologisia tutkimuksia ei tehty. Vuonna 2010 biologi FM Pirjo Majuri teki yhteistyössä dos. Terttu Lempiäisen kanssa kartanon alueelta tarkennetun kasvillisuusinventoinnin, jossa yhtenä painopistealueena olivat arkeofyyttikasvit, joista löydettiinkin ainakin sikoangervoa ja erilaisia kauroja. Tämä raportti ei ole vielä valmistunut 1.11.2010.

2. Muurimäen alue

Muurimäen raunioalueelle tehtiin v. 2009 kaksi pienimuotoista koekaivantoa. Näistä eteläisempi (50 x 100 cm) sijoitettiin muurirakenteen eteläisen seinän ulkoseinustalle (kartassa alue 901). Sieltä saatiin esiin maan pinnassa olevan kivimuurin alta vielä n. 40-50 cm syvä muuriosa, jossa oli kiilakivetty laastillinen sauma. Laastista otettiin näyte, mutta sitä ei v. 2009-2010 aikana pystytty ajoittamaan Helsingin ajoituslaboratoriossa. Aluetta on tarkoitus jatkaa v. 2011 kaivauksella.

Toinen koekaivanto sijoitettiin raunion kaakkoisosaan, jossa kaivannon koko oli 1 x 2 m niin että osa kaivannosta ulottui muuriosan päälle osan jatkuessa sen itäpuolelle (kartassa alue 902). Heti tiilimurskallisen ja laastillisen multamaan (paksuus 5-10 cm) alta tuli esiin laastillinen kiinteämpi rakenneosaa jossa rapautuneen laastiosan joukossa oli havaittavissa selvästi tiiliä laastiin asetettuina. Kaivaus päätettiin v. 2009 tähän rakennetasoon.

Raunion pohjoispuolella oleva kellarirakennus dokumentoitiin pistepilvimittauksena ja alueesta tilattiin maanmittaushallituksen LAS-aineisto, jonka perusteella rauniosta tehtiin alustava maastomalli. Tarkempi on tarkoitus tehdä v. 2011 kuluessa kun alueen puuston on Museoviraston hoitoyksikkö kaatunut talvella 2010.

Muurimäen itäpuolelle etelä-pohjoinen -suuntaisen tien varteen kaivettiin syksyllä 2009 lampaiden suurikokoinen juottoallas (koko n. 5 m halkaisijaltaan ja syvyys n. 1.5-2 m). Alueen kaivaminen valvottiin mutta pintaanurmen alta tuli vain luontaisia hiekka-moreenikerroksia. (alue 903)

Muurimäen ja Muuntajamäen välisellä peltoalueella tehtiin tarkka peltopoiminta syyskynnön jälkeen v. 2009. Pelloilta havaittiin muutamia tiilien palasia mutta ei muuta arkeologista esineaineistoa. Peltopoimintaa on jatkettu v. 2010 kuluessa mutta mitään esineistöä ei ole tullut.

3. Päärakennuksen pohjoispuoleinen rinne

Päärakennuksen pohjoispuoleisessa rinteessä on runsaan kasvillisuuden peitossa useiden rakennusten tai rakenteiden perustuksia. V. 2009 koekaivauksessa kaivettiin esiin pintaosa kiviperustuksesta jonka kaivausta ei vuonna 2009 jatkettu pidemmälle. (alue 904)

Osin maan päälle ulottuvien kivien päällä on n. 10-15 cm tummaa humuspitoista multamaata josta ei tullut yhtään 1900-lukua vanhempaa esineaineistoa. Kohde on vielä tältä osin ajoittamaton mutta rakennuksia ei ole merkitty tunnettuihin karttoihin.

Päärakennuksen länsipuolelle tehtiin v. 2010 kapea istutuskaivanto ruusuja varten. Tässä yhteydessä kaivettiin n. 40-50 cm paksun savikerroksen läpi alempaan tiilimurska- ja laastikerrokseen, jonka pintaan kaivaminen päätettiin. (alue 905)

4. Muuntajamäen alue

Kartanon pihapiiriin kaakkoisosassa oleva peltoalueiden rajaama mäki-alue myytiin v. 2009 loppupuolella yksityiselle maanomistajalle ja tässä yhteydessä nousi esiin kysymys alueen matalimman osan raivaamiseksi pelloksi. Alueen kaakkoisosassa lähellä tiealuetta kasvaa joitakin arkeofyyttikasveja ja kohde on +3-+4 m korkeudella meren pinnasta. Ilmeisesti nyt raivattavaksi suunniteltu alue on ollut viljelykäytössä jo aikaisemmin, koska alueella on vahvan kasvillisuuden alla syviä etelä-pohjoinen -suuntaisia ojia ja ylärinteen puolella paikoin epämääräisiä kivilatomuksia (todennäköisiä peltokiviä).

Alueelle kaivettiin kaikkiaan 8 koekuoppaa tulevan peltoraivion alueelle lounaasta koilliseen. Koekuopissa ei havaittu mitään merkkejä vanhemmasta asutuksesta alueella. (alue 907)

Muuntajamäen läntisessä osassa oli poistettu pintamaa (alue 906) n. 5-8 x 10 m alueelta. Pintamaan joukossa ei ollut esinelöytöjä.

5. Kartanon pihapiirin kaivuutyöt

Kartanon pihapiirin alueella tehtiin v. 2009-2010 aikana kaksi laajempaa putkikaivantoa (alue 908 ja 909) joista ei tullut esiin selviä rakenteita tai vanhempia maakerroksia. Päärakennuksen etelä- ja kaakkoispuoleiselle alueelle istutettiin syksyllä 2010 joitakin 2-3 m korkeita lehtipuita, joiden istutuskuopat kaivettiin vain nurmen alla olevan täyttösaven läpi alemman kerroksen pintaan.

Korjatun kellarirakennuksen yhteydessä ei tullut esiin arkeologisia kerroksia.

6. Yhteenveto

Vuoden 2009 tutkimukset ja vuoden 2010 maastoinventoinnit toivat Muurimäen raunion osalta esiin selvästi muuratun tiili- ja kivirakennuksen maan alle jääneen osan. Kyseessä ei ole pelkkä kivinen perustus vaan esiin tulleet laasti ja tiilimuurausten jäännökset viittaavat siihen, että kyseessä on ollut osin tiilinen rakennus. Museoviraston hoitoyksikön suorittama puiden kaato paljasti raunion aikaisempaa paremmin. Muurimäen alueelta otettiin v. 2009 laastinäyte ajoitusta varten, mutta sitä ei voitu analysoida. Vuonna 2010 otettiin tiilinäytteet, joiden tulokset eivät ole vielä valmistuneet.

Muuntajamäen alueelta ei havaittu koekaivannoissa maakerroksia tai rakenteita jotka estäisivät ilmeisesti jo aikaisemmin viljelyssä olleen niittyalueen uudelleen raivaamisen. Peltoalueiden raivaaminen alueella oli aikaisempia vuosia huomattavasti merkittävämpää. Muurimäen kaakkoispuolella oleva pieni peltosaareke pienennettiin n. 40-50 % alkuperäisestä koostaan ja kartanolle johtavan tien itäpuolella olevan peltosaarekkeen länsiosa poistettiin. Samoin osa vanhoista peltoteistä kaivettiin pois. Kaivetuissa kohteissa ei havaittu arkeologisia löytöjä. Muuntajamäen alueelle tuotiin täyttömaana ojien kaivausmassoja.

Päärakennuksen pohjoispuoleisessa rinteessä on useiden rakennusten kiviperustuksia. Niiden ajoitus ja tarkempi muoto jäivät vielä selvittämättä. Puistossa tehtyjen istutuskuoppien yhteydessä ei kajottu vanhempiin maakerroksiin.

Vuonna 2010 toteutettu kasvi-inventointi vahvisti tutkimushavaintoja että Muurimäen keskiosassa ja itäisellä rinteellä on mahdollisesti vanhempia rakennusjäänteitä ja asutusta. Kohteessa on tarkoitus tehdä arkeologisia koekaivauksia v. 2011.

Kaarinassa 1.11.2010

FT Kari Uotila
dosentti / arkeologia / Turun yliopisto
suovillankatu 3 20780 Kaarina

Liite 1.

Karttaluettelo: Mietoisten Saaren kartanon arkeologiset tutkimukset v. 2007.

Kartta nro 1. Yleiskartta. 1:2000. K. Uotila

